وطن یا کفن

د پښتونخوا (احمد شاه بابا افغانستان) نومیالي
لیکوال , شاعر , ژورنالست او ډرامه لیکونکي او د لیکوال
مجلې چلوونکې او چیف ایډیټر ښاغلي نورلبشر نوید
لیکلی کتاب دی, چې د ډاکتر نجیب الله د واکمنۍ پر مهال
د ورپیښو ستونزو او د ملي روغې جوړې د هڅو په هکله
یې پکې د یو شمیر پوهانو, سیاستوالو اولیکوالانو لیکنې
راټولې کړې دي.
د پښتنو ټولنیز ولسولیز ګوند جنرل سیکرټري ښاغلي
هدایت الله خان بنګش مرکه په وطن یا کفن کښې دلته
لوستلی شئ.
درنښت

KAFAN ya WATAN

This book is written by Mr. Nurul-Bashar Naveed, the noted author, poet, journalist and playwright of Pakhtunkhwa (Ahmed Shah Baba Afghanistan) and chief editor of the LEKWAL magazine

He has collected the writings of a number of Scholars, politicians and writers about the problems that occurred during the rule of Dr. Najibullah and the efforts of national reconciliation.

You can read the interview of Pashtun Social Democratic Party (PSDP) General Secretary Mr. Hidayatullah Khan Bangash in WATAN ya KAFAN here.
respect.

وطن
یا
کفن
مؤلف
نورُالبشر نوید

فهرست

عنوان	مخ
تړون	
وطن يا كفن او زۀ	١
د شهيد ډاكټر نجيب الله لنډه سوانح	١١
د ډاكټر نجيب الله تاريخى وينا	١٩
د وطن ستر شهيد ډاكټر نجيب الله	٣٣
د ملى روغې جوړې سياست	٣٨
د ډاكټر نجيب الله د واكمنى ...	٣٨
نوى اساسى قانون	٣٩
د جينوا توافقات	٤١
د سولې سيمې	٤١
د سليمان لايق شعر	٥٣
افغان انقلاب ولې په شا لاړو ؟	٥٤
ډاكټر نجيب سره په گل خانه...	١٠٩
آيا بنسټ پالنه كولې شى...	١١٧
اجمل خټک وايى: ...	١٢٤
عبدالطيف اپريدى وويل: ...	١٢٩
د شهيد رهبر شخصيت ته يوه كتنه	١٣٠
نن دى كه سبا دى دا وطن...	١٣٦
د ملگرو ملتو په نامه ...	١٣٩
اعلاميه	١٤١
د ملگرو ملتونو د سرمنشى...	١٤٤
په آلمان كښې د وطن گوند...	١٥١
ملگريو ملتو ته په استرېليا...	١٥٣
ډاكټر نجيب الله، پښتو او ...	١٥٧
د نجيب الله د ملى روغې ...	١٦٩
ډاكټر نجيب الله سره ملل متحد...	١٧٩
ډاكټر نجيب چا او ولې ووژلو ؟	١٨٨
ماته د حسنک پوره قيصه وكړه.	١٩١
وائرس بى	١٩٧
ډاكټر نجيب الله د چا ؤ ؟	٢٠١
ډاكټر د كليزې په موقعه	٢٠٣
يؤ ليک، يؤ اثر او تاريخ	٢٠٤
پيرامون نقض حقوق بشر ...	٢١٣
خاطرات همكارى وهمراهى با ...	٢٢٥
يو رښتونى وطنپال افغان...	٢٣١
سرور كوؤ سنگر نه وركوؤ	٢٣٩
د ډاكټر نجيب درې ارمانونه	٢٤٧
د ملل متحد د سرمنشى اعلاميه	٢٥١
افغانستان كښې د خارجى خفيه ...	٢٥٣
د ډاكټر نجيب د قتل سازش	٢٦٥
د طالبانو د رامنځته كولو پروسه	٢٦٨
د جينوا معاهده	٢٨١
هدايت الله خان بنگش سره مركه	٢٨٩
د كابل تخت په وينو سور راغلى	٢٩٥
ثور انقلاب	٢٩٧
صديق الله راهى پاكستان ته راتگ	٢٩٩
د شاهنوازتنى بغاوت	٣٠٢

د پښتنو ټولنيز اولسوليز گوند (Pashtoons Social Democratic Party -PSDP / Pakhtoonkhwa-Afghanistan) جنرل سيکرټري هدايت الله خان «بنگش» سره مرکه:

يادگيرنه: هرکله چې په افغانستان کښې د بهرني مداخلت او روسي فوځونو په وجه افغاني پښتني تاريخي رواياتو ته خطرات راولاړ شول، نو په بهرنو ملکونو کښې ميشته افغاني پښتني گوندونو او شخصياتو په اجتماعي او انفرادي توگه دغه ضرورت محسوس کړو چې ډاکټر نجيب سره تماس وکړي اؤ هغه په دې خبرو آگاه کړي. په دغه حواله د جرمنۍ نه پيپلز سوشل ډيموکراټيک گوند درې کسيزه هيئت کابل ته د ډاکټر نجيب په بلنه لاړو او هغۀ سره يې خبرې وکړې، دا خبره ما ته ډاکټر کبير ستوري د جرمنۍ څخه کړې ده نو ما په فيکس رابطه کښې په دغه حواله څو تپوسونه وليږل د گوند جنرل سيکرټري هدايت الله «بنگش» راته ځوابونه راؤليږل. د ډاکټر نجيب سره په دغه ملاقات کښې خبرې او فيصلې لوستونکو ته پيښ کوؤ د P.S.D.P جرمني په مننه او تشکر. (بشر نويد)

تپوس: د پښتون سوشل ډيموکراټيک گوند / پښتونخوا - افغانستان د افغان د کشالې د هوارې د پاره عملي کوششونه څه وو ؟

ځواب: تاسو ته معلومه ده چې پښتون سوشل ډيموکراټيک پارټي Pashtoons Social Democratic Party د پښتنو د ملي آزادۍ د غورځنگ يوه

برخه ده چې په ۱۹۲۹ عیسوی کال کښې د انګریزی ښکیلاکی ځواک په مقابل کښې د فخر افغان باچاخان (خان عبدالغفار خان) په مشرۍ منځ ته راغلی دی.

په بره پښتونخوا (افغانستان) باندې د روسی پوځونو د یرغل وروسته په پښتونخوا او بهر کښې ددې غورځنګ یو شمیر پلویانو د یو ګوند د جوړیدو ضرورت ولید. د اوږدې مودې تیارۍ او یو بل سره د تماسونو وروسته د ۱۹۸۱ عیسوی کال د جنورۍ د میاشتې په لومړی نیټه د پښتون سوشل ډیموکراټیک د پارټۍ د جوړیدو پریکړه وشوه، د ۱۹۸۱ عیسوی کال د فبروری په ۲۷ نیټه په یو بنسټ ایښودنکی غونډه کښې د ګوند جوړیدل اعلان شول چې د ټولو پښتنو د یووالی او ازادۍ د ګوند په توګه د پښتون سوشل ډیموکراټیک ګوند د ډاکټر کبیر «ستوری» تر مشرۍ لاندې خپلې ګوندی چارې په څرګنده توګه مخ په وړاندې روانې کړی.

پښتو سوشل ډیموکراټیک پارټۍ د یوه داسې ټولنې د جوړیدو هڅه کوی چې هرڅوک پکښې په آزادانه توګه سره خپل شخصیت (سړیتوب) ته وده ورکړی او د انسانانو په خدمت کښې د ټولنې د سیاسی، اقتصادی او کلتوری ژوند کښې برخه واخلی.

پښتـونولی، ټولنولی او اولسـولی د PSDP تهـداب او بنسټ جـوړوی. ازادی، عدالت (انصاف) او ورورولی د PSDP غوښتنې دی نو ددې ارزښتونو په رڼا کښې د بری پښتونخوا (افغانستان) د کشالې دحل لپاره یې زیات شمیر نووښتونه د ملګرو ملتو موسسې (اقوام متحده) او د نړۍ نورو هیوادونو ته وار په وار وړاندې کړی دی چې تفصیل یې لوی کتاب جوړولی شی نو له دې امله یې د تفصیل څخه تیریږم.

ټپوس: تاسو د ډاکټر صیب سره په ملاقات کښې د پښتون د ملی روغې جوړې په حقله څه خبرې کړی وی؟

ځواب: د ۱۹۸۷ کال په لومړي سر کښې زمونږ گوند PSDP ته د ډاکټر نجیب الله له خوا د ملی روغې جوړې په چوکاټ کښې د خبرو اترو بلنه راکړی شوه نو په دې حقله د مقدماتی خبرو لپاره د PSDP له خوا دوه کسیزه هیئت: د برې پښتونخوا (افغانستان) ښاغلی ډاکټر شیر افضل گردیوال د PSDP د بهرنیو (خارجه) چارو سکرټری او د کوزې پښتونخوا علی خان محسود د PSDP مرستیال کابل ته لاړل. د ډاکټر نجیب الله او د هغه د گوند (خلق) د نورو لوړ رتبه غړو سره یې ملاقاتونه او خبرې وکړی او بیرته جرمنی ته واپس راغلل. ددې هیئت رپوټ د ملی روغې جوړې په حقله د خبرو د ادامې د پاره وو نو همدا وو چې د PSDP مشر ډاکټر کبیر ستوری او زه هدایت الله بنگش د PSDP جنرل سیکرټری د خبرو اترو لپاره د ۱۹۸۷ عیسوی کال د اپریل د میاشتې په ۲۷ نیټه د جرمنی څخه روان او په ۲۸ اپریل ۱۹۸۷ کال کابل ته ورسیدو.

زمونږ خبرې او ملاقات د خان لالا محمد افضل خان چې هغه وخت کښې د عوامی نیشنل گوند د پښتونخوا د صوبې صدر (مشر) وو په منځگړتوب او اعتبار سره پیل شوې د ډاکټر نجیب الله سره په خبرو اترو کښې زمونږ غوښتنې داوی چې تر ټولو مهمه او غټه غوښتنه :

۱ - د افغانستان څخه د روسی پوځونو بې قیده او شرطه وتل.

۲ - د لرو او برو پښتنو په منځ کښې باید توپیر ، بیل والی او فرق نه وی او په ټاکنو Election او نورو دندو کښې د مساوی او برابر حق ولری.

۳ - د ډیورنډ (Dewrand) لاین نه منل.

٤ - د ډیر گوندیزه (Multipartei) پارلمانی ډیموکراسی.

٥ - په راډیو تیلی ویزیون او مطبوعاتو کښې د افغانستان د اوسیدونکو

قومونو د هر قوم د شمیره سره سم د هغوی په ژبه خپرونې او پروګرامونه دې جلا جلا او بیل بیل وشی او هم دې هر قوم ته د خپل شمیره سره سم په ټولنیز، سیاسی او اقتصادی ژوند کښې برابر حقوق او برخه ور کړی شی.

ډاکټر نجیب الله زمونږ غوښتنې د اوږده بحث وروسته ومنلی او وی ویل چې دا به زه د ګوند مرکزی کمیټې ته وړاندې کړم او مونږ ته یې ډاډ راکړ چې زه د کابل سیاست د افغانستان په سیاست بدلول غواړم. همدا راز زمونږ د خبرو اترو په جریان کښې هغه وویل چې دوه سوه زره (دوه لکه) خلقی ګوندی غړی مې کمونیستی بلاک ته لیږلی دی چې تربیه شی او بیا خپل ګوند او ملک وساتی. نو ډاکټر کبیر ستوری ور ته وویل: که چیرې غواړې چې خپل ملک او ځان وساتی نو خپله ملا په پښتنو وتړه ځکه چې دا هیواد تل پښتنو ساتلی دی. ما (هدایت الله بنګش) ور ته وویل چې ته څنګه پښتون یې چې په خپلو رسمی بیانونو کښې پښتو نۀ وایې. د خبرو اترو د واضح کولو لپاره د خلق د ګوند د طرفه نور احمد «نور»، ډاکټر ضمیر، صالح محمد «زیری» او توخی سره خبرې وشوی.

تپوس: په پښتنو قوم پرستو لیډرانو کښې تاسو سره د افغان کشالی په حقله چا کمک کړی دی؟

ځواب: ټولو قوم پرستو مشرانو، خان عبدالولی خان، ښاغلی اجمل ختک، ښاغلی خان لالا محمد افضل خان، بی بی نسیم ولی او همدا راز نورو قوم پرستو مشرانو د افغان کشاله خپله ګڼله او د خپلې وسې پورې یې د کشالې په حل کښې ونډه اخستلی ده.

تپوس: هغه کوم کړکیچ وو چې د ډاکټر صیب د کوششونو باوجود د پښتنو ملی روغه جوړه ونۀ شوه؟

ځواب: د خبرو اترو په ترځ کښې مونږ ته دا معلومه شوه چې د خلق د گوند په دننه کښې درز، تضادونه او بې اعتمادي شته دی او ډاکټر نجیب الله د خپلو گوندی ملگرو سره په یوه خوله نهٔ دی، ډاکټر نجیب الله مونږ ته وویل چې زه ملی روغه جوړه غواړم لاکن زمونږ په خلقی گوند کښې داسې خلق هم شته چې د سولې او ملی روغې جوړې مخه نیسی. د همدې تضادونو له امله ډاکټر نجیب الله غوښتل چې د مرکزی کمیټې د رای (ووټ) څخه ځان خلاص کړی نو لویه جرگه یې راوغوښتله (زمونږ د هغه غوښتنې په اساس چې لر او بر پښتنو کښې باید توپیرونه وی او Election کښې هم برخه واخلی نو د PSDP څلور کسان د برې پښتونخوا (افغانستان) ډاکټر کبیر ستوری، ښاغلی عبدالجلیل خان، نصیر خان، علی خان محسود (د کوزې پښتونخوا) د کوربه په حیث میلمانه کړل) او جمهور رئیس وټاکل شو، ډاکټر نجیب الله غوښتل چې د خلق د گوند سربیره نور غیر خلقیان یا بې طرفه خلق هم په خپله پارلمان کښې داخل کړی، خو لاکن په دې کار کښې د خپل منځی گوندی تضادونو له امله هم بریالی نه شو او د پارلمان کُرسی (سیټونه) د خلق د گوند ترمنځ بیا وویشل شو د همدې بې اعتمادۍ او تضادونو له امله نورو گوندونو او ډلو پرې اعتبار نه شو کولی ځکه روی به تل د چل ول څخه کار اخیسته.

د ډاکټر نجیب الله په غوښتنه سره مونږ ته د جرمنی د راتگ څخه یوه ورځ مخکښې یو پریس کانفرنس جوړ شو. پریس کنفرنس کښې مونږ خپل غوښتنې تکرار کړی چې مونږ وروروللی غواړو، غلامی نه غواړو. روسی پوځونه دې بې قیده او شرطه ووځی چې ډاکټر نجیب الله هم مونږ سره موافقه کړی ده او زمونږ غوښتنې یې منلی دی.

نو دوی د ډاکټر نجیب الله د سیاست د بریالیتوب له امله دغه پریس

کنفرانس هم نشر نه کړه. څه موده وروسته یې د خلق گوند نوم د وطن په گوند بدل کړه او د گوند ځانگو ته یې د گوندونو (پارټیو) نوم ورکړل، حال دا چې دغه ټول یو گوند (خلق گوند) وو او بیا یې مونږ ته وویل چې موږ ډیر گوندیزه پارلماني ډیموکراسي پیل کړه، PSDP دې هم پکښې برخه واخلي. نو دا چې دوی چل ول کوؤ او بې اعتباره وو او ډاکټر نجیب اللّه بې وسه وو چې خپلې نظریې ته د عمل جامې واغوندي. نو مونږ هم د دوی د چل ول او بې اعتبارۍ له امله د ډاکټر نجیب اللّه او د هغه د گوند سره خبرې بس کړې.

تپوس: په موجوده حال کښې د افغانستان د کشالې حل څه دی؟

ځواب: د افغانستان کشاله د نړۍ د حالاتو څخه جلا سمه مطالعه کیدی نهٔ شي او ځیرل کیدی هم نهٔ شي.

د نړۍ په موجوده حالاتو کښې دوه شیان د پاملرنې وړ دي. یوه دا چې د شوروی اتحاد او کمونیستي بلاکونو ماتیدل او ړنگیدل او نړۍ په اقتصادي د منطقو (زونونو) ویشل.

او بله د نړۍ تخنیکي وده او گلوبالیزیشن دی چې په دې نښتون (ترااو) کښې د افغانستان جگړه یوه اقتصادي جگړه ده چې د ترکمنستان څخه د انرژی د چینو لاره په افغانستان او پاکستان باندې تیریږي چې د افغانستان لاره پکښې مهم رول لوبوي. د دې لارې جوړیدل د پښتنو افغانانو او افغانستان په گټه ده.

ټول سوله دوست او امن غوښتونکي هیوادونه دې د دې لارې ملاتړ وکړي چې لاره جوړه شي نو جگړه به ختمه او پای ته ورسیږي.

د سوشل ډیموکراتیک گوند غړی چې د جرمنی څخه کابل ته د ډاکټر نجیب په بلنه تلی وو، په دغه موقعه ډاکټر صیب سره: افضل خان، ډاکټر کبیر ستوری اؤ هدایت الله بنگش ولاړ لیدل کیږی.

سنګر نهٔ ورکوؤ

یو توره بان دیو

د کوه قاف دښا پیری پهٔ نامه

دشپې تیارهٔ کښې راغے

ماد کابل د زړهٔ د رزا اوریده

لکه نیازبین ماشوم

چې پهٔ هیبت پهٔ خوب

کښې ټوپ ووهی

دفرښتو دغیږ نه وغورځیږی

ماتماشه کوله

ما د کابل د خوب تعبیر و کتو

یو بل منصورپهٔ وینو

سُور خاندل

هوٗ هغه منصور زهٔ شومه

پهٔ وینو سُور زهٔ شومه

سبا زما دوطن ټولو خلقو

زما پهٔ وچو شونډو داولوستل

سر ورکوؤ خو سنګر نهٔ ورکوؤ

نورالبشر نوید

14 نومبر1999ء